

การพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว The development Sexual Communication Guidelines of Adolescents Pregnant and Families

(Received: July 14 ,2020 ; Accepted: September 10 ,2020)

อมรา อักเส
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
Amara Akkase BNS.
ภรุต สุฝน
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
Porakot Soofon M.Ed.
ชลกร ทรงศรี
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
Chonlakarn Songsri Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว โดยศึกษาสถานการณ์การสื่อสารทางเพศของครอบครัวกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศแก่ครอบครัวและหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและประเมินความรู้และทัศนคติเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ ผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562 – 31 มกราคม 2563 จำนวน 30 คน และผู้ปกครอง จำนวน 30 คน เป็นเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามปรับปรุงข้อความมาจากสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ เกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติเรื่องเพศ และแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดย สถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max Statistics ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนน ความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched pairs signed ranks test ส่วน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่อายุเฉลี่ย 18 ปี ซึ่งมีอายุระหว่าง 12-19 ปี ส่วนใหญ่อยู่กินด้วยกันกับสามีโดยไม่จดทะเบียนสมรส การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวแทบไม่มีการสื่อสาร พ่อแม่มีความคิดเชิงลบในเรื่องเพศ ถ้าตั้งครรภ์แล้วไม่กล้าบอกเพราะกลัวผู้ปกครองจะลงโทษ ผู้ปกครองให้ความคิดเห็นต่อวัยรุ่นเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องน่าอายไม่ควรพูด ขาดความรู้และไม่มีเวลา แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร จะประกอบด้วย การให้ความรู้ ปรับทัศนคติและการรับรู้ ปรับฐานคิดแม่วัยรุ่นและครอบครัวเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนความรู้ของผู้ปกครองก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ผลต่างของคะแนนทัศนคติของผู้ปกครองก่อนและหลังการอบรมพบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ผลต่างของคะแนนความรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนทัศนคติของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$)

คำสำคัญ: ทางานการสื่อสารเรื่องเพศ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

Abstracts

The objectives of the mixed method study were to develop the sexual communication of the adolescent pregnancy with their families by studying the situations of sexual communication in the families and adolescent pregnancy. The development of the sexual communication skills in the family

and adolescent pregnancy and assessment the knowledge and the attitudes of the sexual communication. The 30 chosen adolescent pregnancy by purposive sampling whose ages were not over 20 years old attended pregnancy services between 1st. October 2019 – 31st. January 2020 and 30 parents. The tools were the improved questionnaires from the Bureau of Reproductive Health regarding knowledge and attitudes about sex, and semi-structured questionnaire with IOC between 0.67-1.00 and the confident value was 0.83 and 0.87. Analyzing data by using descriptive statistics, Mean SD, Median IOR Min and Max statistics. The hypothesis' tests were compared the differences of the median knowledge scores and attitude before and after the training by using the statistics of Wilcoxon matched pairs signed ranks test. The qualitative data in contents analyzed

The results of the study were the sample of adolescent pregnant whose average 18 years old and whose ages between 12-19 years old live with their husbands without marriage registrations. Sexual communication in families were very little because their parents had negative thinking in sexual communication. The adolescent pregnancy were afraid to said with their parents about sex because their parents may punish them. The parents thought that it was very ashamed to talk about sex. The parents lacked of knowledge and had no time. The guidelines to develop the communication skills involved of giving education, adjusting the attitudes and perception by adjusting the base of thinking of the adolescent mothers in families about sexual communication. The median of the comparison of the parental knowledge scores before and after training was found that the significant difference in statistics at the error level not more than 5 percent (P-value <0.001) The comparison in attitude scores of the parents before and after training was found that the significant difference in statistics at the error level not more than 5 percent (P-Value <0.001). The difference in knowledge scores of the adolescent pregnancy before and after training was found that the significant differences in statistics at the error level not more than 5 percent (P-Value <0.001). The average of the differences in attitudes scores of the adolescent pregnancy before and after training was found that the significant difference in statistics at the error level not more than 5 per cent (P-Value <0.001).

Key words: Sexual Communication, pregnant adolescents

บทนำ

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นอัตราสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆมาก แสดงถึงความไม่ประสบความสำเร็จในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประเทศไทยกำลังเผชิญกับภาวะ “การเกิดน้อย ด้อยคุณภาพ” ตามที่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือสภาพัฒน์ ได้สรุปไว้ พบว่าวัยรุ่นเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยลงเรื่อยๆ จากอายุเฉลี่ยจาก 18 – 19 ปี ลดลงเป็น 15 – 16 ปี และข้อมูลการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นพบว่าวัยรุ่นมีการใช้ถุงยางอนามัยเพื่ออามีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในระดับต่ำ พฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้ง

การแท้งที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาการขาดความรู้ ทักษะในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ขาดความเข้าใจในการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง ปัญหาสื่อวัยรุ่นต่อการมีเพศสัมพันธ์ตลอดจนค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง (สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค, 2560) วัยรุ่นไม่มีที่ปรึกษาและไม่กล้าพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง การจัดตั้งศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น ในโรงพยาบาลและในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน รวมทั้งการดำเนินงานอำเภออนามัยเจริญพันธ์เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พบว่ากลุ่มวัยรุ่นเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เข้าถึงบริการ ยังมีวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึง (สำนักอนามัยการเจริญพันธ์ กรมอนามัย, 2559) พบว่าวัยรุ่นขาดการสื่อสารระหว่างพ่อ

แม่ ผู้ปกครอง อีกทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ยังเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดคุยกับลูกหลาน ประกอบกับสังคมไทยยังมองเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้าม ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้กันเองในกลุ่มเพื่อน สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้การรับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ครอบครัวบิดามารดาขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ พัฒนาการทางเพศ ประกอบกับทัศนคติ การรับรู้ส่งผลให้การสื่อสารภายในครอบครัวยังน้อย ซึ่งพ่อแม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมทางเพศของลูกวัยรุ่น มีงานวิจัยสรุปตรงกันว่า ความเข้มแข็งและใกล้ชิดกัน แสดงออกด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน แสดงความรัก และเอื้ออาทรสม่ำเสมอพูดคุย ให้คำแนะนำเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ และเรื่องเพศในเชิงบวก เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ช่วยป้องกันวัยรุ่นตั้งครรรค์ได้

สถานการณ์การคลอดแม่วัยรุ่นอำเภอพนพิสัย แม่วัยรุ่นอายุ ๑๕-๑๙ ปี ในปี 2559 - 2561 ร้อยละ 35.42, 29.57 และ 18.66 ต่อ 1,000 ประชากร (โรงพยาบาลพนพิสัย, 2562) การตั้งครรรค์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี มีแนวโน้มลดลงตามลำดับ การดำเนินงานที่ผ่านมาคลินิกวัยรุ่น โรงพยาบาลพนพิสัย ได้พัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรค์ในวัยรุ่นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2557 การจัดบริการในโรงพยาบาลเชื่อมโยงกับงานบริการฝากครรภ์ งานวางแผนครอบครัว งานห้องคลอด งานให้คำปรึกษา โดยการพัฒนางานควบคู่กับการจัดบริการเชิงรุกในสถานศึกษา ในชุมชนเชื่อมโยงกับเครือข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมทั้งพัฒนาระบบส่งต่อบริการ จากเครือข่ายกรณีที่มีปัญหาการตั้งครรรค์ไม่พึงประสงค์ การจัดบริการ One stop services แม้ว่าอัตราการตั้งครรรค์มีแนวโน้มลดลง สำหรับพื้นที่พบว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจาก พบว่าแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่พร้อมตั้งครรรค์ถึงร้อยละ 96.55 ส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรรค์ เมื่อมีปัญหาไม่กล้าปรึกษาพ่อแม่ การรับรู้ ทัศนคติของแม่วัยรุ่นและครอบครัวไม่ถูกต้อง ขาดการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและครอบครัว ส่งผลให้บางคนต้องออกจากสถานศึกษาเนื่องจากการตั้งครรรค์ ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา เสียโอกาสในการในการได้งานที่ดีหรือตก

งาน ผลกระทบตามมาคือค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่วนใหญ่เมื่อคลอดแล้วต้องไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูบุตร ทำให้เด็กต้องถูกเลี้ยงดูโดยตายาย ปู่ ย่า ทารกถูกทอดทิ้ง ขาดความอบอุ่น ผลกระทบต่อปัญหาสังคมในวงกว้าง ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรค์ในวัยรุ่นครอบครัวจึงมีความสำคัญกับวัยรุ่นเนื่องจากครอบครัวจะช่วยหล่อหลอม ปลูกฝังสิ่งที่ดี ของความเป็นมนุษย์ตั้งแต่เกิดมา เชื่อว่า ค่านิยม เจตคติ จริยธรรม และวิธีการแก้ไขปัญหา ล้วนมีอิทธิพลมาจากพื้นฐานครอบครัว บิดามารดาควรเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาให้แก่บุตร เพศศึกษาควรเริ่มต้นที่บ้าน จากการศึกษาของ ราตรี อร่ามศิลป์และวรรณศิริ ประจันโน³ พบว่า วิธีการสอนเพศศึกษาจากบิดามารดาส่วนใหญ่เป็นการสอนโดยทางอ้อม ปัญหาและอุปสรรคที่วัยรุ่นส่วนใหญ่พบในการสอนเพศศึกษาของบิดามารดาเป็นปัญหาด้านทัศนคติ ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา จันทรผ่อง (จรรยา จันทรผ่อง, 2562) ควรมีการพัฒนาศักยภาพของพ่อแม่ ให้มีความสามารถในการสอนเพศศึกษา เพื่อให้ลูกมีชีวิตที่ปลอดภัยและมีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไป การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีแนวทางในการให้ความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นกับครอบครัว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นกับครอบครัวเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรค์ในวัยรุ่นซ้ำในพื้นที่และป้องกันการตั้งครรรค์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นกับครอบครัวและศึกษาความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นกับครอบครัว

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบผสมผสาน (mixed method) แบ่งเป็น 3 ระยะระยะที่ 1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์

สถานการณ์ปัญหา ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของครอบครัวและหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และนำแนวทางการสื่อสารไปพัฒนาทักษะการสื่อสารในกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 3 การประเมินผล โดยการติดตามการปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัวโดยประเมินจากความรู้และทัศนคติการสื่อสารเรื่องเพศของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ประกอบด้วยหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ ที่มารับบริการฝากครรภ์ ที่โรงพยาบาลโพธิ์พิสัยทุกราช ที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอโพธิ์พิสัยที่มารับบริการ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562 – 31 มกราคม 2563 จำนวน 30 คน และครอบครัว โดยกำหนดให้เป็นพ่อ แม่หรือผู้ปกครองของหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ จำนวน 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามมาจาก คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศยุคได้ในครอบครัว (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2558) และคู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและครอบครัวใช้สัมภาษณ์ ก่อนและหลังการใช้แนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสำหรับ พ่อแม่หรือผู้ปกครองหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส จำนวนบุตรทั้งหมด ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ แบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ

1.2 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย อายุ อาชีพหลักก่อนตั้งครรภ์ สถานะการศึกษาในปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ลักษณะการอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะการอาศัยอยู่ก่อน

ตั้งครรภ์ สถานภาพสมรสของบิดามารดาในปัจจุบัน ความอบอุ่นในครอบครัว (ก่อนแต่งงาน) อายุของมารดา อายุของสามีหรือเพื่อนชาย อาชีพหลักในปัจจุบันของสามีหรือเพื่อนชาย รายได้ต่อเดือนของสามีหรือเพื่อนชาย การตั้งครรภ์ครั้งนี้ตั้งใจให้เกิดขึ้นหรือไม่ ในระยะ 1 ปี ก่อนตั้งครรภ์ครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดหรือไม่/คุมกำเนิดด้วยวิธีใด การตั้งครรภ์ครั้งนี้ครรภ์ที่ แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามมาจากแบบสอบถามการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ณ จุดฝากครรภ์ (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2561)

1.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติเรื่องเพศยุคได้ในครอบครัวประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ ค่าคะแนนเต็ม 15 คะแนน แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของพ่อแม่ต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นที่ทำให้ลูก/หลานรู้สึกได้ว่า “คุยได้ ง่ายได้” ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อซึ่งเป็น มีค่าคะแนนเต็ม 40 คะแนน

1.4 แบบสอบถามถึงโครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารเรื่องเพศและปัญหาอุปสรรคที่พบของพ่อแม่กับการพูดคุยกับลูกวัยรุ่น และข้อเสนอแนะโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. แบบสอบถามสำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศและเพศศึกษาในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อคะแนนความรู้เต็ม 10 คะแนน และข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่น กับครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อซึ่งเป็นคำถามเชิงบวก ข้อ 4 ข้อ (1,2,3,4) และ ข้อคำถามเชิงลบ 6 ข้อ (6,7,8,9,10) มีค่าคะแนนเต็ม 50 คะแนน

2.3 แบบสอบถามแบบไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารเรื่องเพศและปัญหาอุปสรรคที่พบของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัวและข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารวรรณกรรมและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาขอบเขตและสาระเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น การสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่น กับครอบครัว

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

4. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้กลับมาและนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) ในพื้นที่อำเภอรัตนวาปี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ($\alpha - Coefficient$) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุมัติต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลโพธิ์ชัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลการวิจัย และขอความร่วมมือจากหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ ที่มารับบริการฝากครรภ์ และพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ในการเข้าร่วมโครงการวิจัยโยที่ให้หญิงตั้งครรภ์และผู้ปกครองยินยอมโดยสมัครใจโดย มีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมาฝากครรภ์ในช่วงระยะเวลาที่ศึกษาจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือพ่อ แม่หญิงตั้งครรภ์ในการเข้าร่วมโครงการด้วยสมัครใจเช่นเดียวกันและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและประเมินความรู้ ทักษะของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และครอบครัว

2 ทบทวนวรรณกรรมและพัฒนาแนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับ

ครอบครัว อบรมทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว

3 การประเมินผลลัพธ์ ความรู้และทัศนคติการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว หลังจัดอบรมอบรมทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับครอบครัว 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละพร้อมตารางประกอบความเรียง สถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max Statisticsที่ไม่อิงพารามิเตอร์ โดยใช้ Wilcoxon matched pairs signed ranks test การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนทัศนคติก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched pairs signed ranks test ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

โครงการวิจัยนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มีความเสี่ยงหรือผลกระทบใดๆต่อผู้เข้าร่วมวิจัยและข้อความในแบบสอบถามไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบใดๆและตลอดเวลาที่ร่วมกิจกรรมผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้การวิจัยเป็นไปตามรูปแบบที่ของคณะกรรมการจริยธรรมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคายอนุมัติเลขที่อนุมัติจริยธรรมในการวิจัยที่ 4/2563 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2562

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลทั่วไปสถานการณ์ความรู้ ทักษะของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และครอบครัว

1.1 ข้อมูลของพ่อแม่หรือผู้ปกครองจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นพบว่าอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนใหญ่อายุ 41 – 50 ปี จำนวนร้อยละ 36.7 อายุ 51 – 60 ปีจำนวนร้อยละ 30 มีผู้ปกครองที่อายุมากกว่า 70 ปี ร้อยละ 10 ส่วนใหญ่เป็นพ่อแม่ ร้อยละ 76.7 รองลงมา เป็น ตา ยาย ร้อย

ละ 10 และส่วนมากมีบุตรที่อยู่ในความปกครอง 2 คน ขึ้นไป ร้อยละ 93.7 ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 73.3 เป็นเกษตรกร ร้อยละ 53.3 รายได้เฉลี่ย 7,120 บาทต่อเดือน

1.2 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำนวน 30 คน พบว่ามีอายุเฉลี่ยที่ 18 ปี อายุต่ำสุด 12 ปี อายุสูงสุด 19 ปี ส่วนใหญ่ปัจจุบันอยู่กินด้วยกันกับสามี ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ร้อยละ 83.3 สำหรับอาชีพหลักก่อนตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ เรียนจบ ม.3, ม.6 และ ปวช. ร้อยละ 53.3 มีหญิงตั้งครรภ์ที่หยุดเรียน / ลาออก ร้อยละ 23.3 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 23.3 ไม่ได้ประกอบร้อยละ 16.7 เป็นนักเรียนเรียนนอกระบบ ร้อยละ 13.3 ยังเรียนในสถานศึกษาเดิมร้อยละ 6 และผู้ที่ไม่ต้องให้ข้อมูลร้อยละ 23.3 รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 50.0 ที่มาของรายได้ยังมาจากผู้ปกครองร้อยละ 20 จากสามี / เพื่อนชายร้อยละ 33.3 ส่วนใหญ่หญิงตั้งครรภ์จะอยู่กับบิดาและมารดาร้อยละ 46.7 อยู่กับครอบครัวคู่รักละ 20.0 หญิงตั้งครรภ์ให้ข้อมูลส่วนใหญ่บอกว่ามีความอบอุ่นในครอบครัวร้อยละ 80.0 อายุของสามีหรือเพื่อนชายพบว่าส่วนใหญ่ มีอายุ 11-20 ปี ร้อยละ 50.0 อาชีพของสามีหรือเพื่อนชายส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไปร้อยละ 53.3 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 13.3 เป็นนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 3.3 รายได้ 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 53.3 และยังพบว่าไม่มีรายได้ ร้อยละ 6.7 พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ไม่ได้ตั้งใจในการตั้งครรภ์ครั้งนี้และไม่ได้คุมกำเนิด เนื่องจากไม่คิดว่าจะตั้งครรภ์และไม่มีเวลาไปซื้อยาคุม ร้อยละ 20.0 มีคุมกำเนิดด้วยยาเม็ดคุมกำเนิดร้อยละ 23.3 เป็นครั้งแรกร้อยละ 90.0 เมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ส่วนใหญ่จะบอกผู้ปกครองของตนเอง ร้อยละ 40.0 บอกสามีหรือเพื่อนชายร้อยละ 33.3 บอกเพื่อนร้อยละ 10.0 ไม่บอกใครเลยร้อยละ 3.3 ส่วนคนที่ปรึกษาเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของตนเองร้อยละ 26.7 บอกทั้งผู้ปกครองของตนเองและเพื่อนชายร้อยละ 16.7 ส่วนผู้ให้การดูแลในขณะตั้งครรภ์ในครั้งนี้ส่วนใหญ่ยังป็นผู้ปกครองของตนเองร้อยละ 20.0 มีบางส่วนดูแลร่วมกันระหว่างสามีหรือเพื่อนชาย และผู้ปกครองของตนเองร้อยละ 16.7

1.3 ความรู้เรื่องเพศ แม่วัยรุ่นให้ข้อมูลว่าได้จากโรงเรียนบ้าง แต่ไม่เข้าใจเรื่องการคุมกำเนิดเท่าใด ในครอบครัวแทบไม่คุยเรื่องนี้เลยเพราะส่วนมากยังให้ความเห็นว่าพ่อแม่มีความคิดเชิงลบในเรื่องเพศ ถ้าตั้งครรภ์แล้วไม่กล้าบอกเพราะกลัวผู้ปกครองจะลงโทษ มีให้ข้อมูลว่าถึงพูด พ่อแม่ก็ไม่เข้าใจยังไม่อยากให้มีแฟนแต่มีบางส่วนเท่านั้นที่บอกหญิงตั้งครรภ์เรื่องการคุมกำเนิด หากความรู้หรือข้อมูลเรื่องเพศด้วยตนเองผ่าน Internet ในโทรศัพท์มือถือ ส่วนผู้ปกครองได้มีการสอนหรือแนะนำในเรื่องการวางตัวและการคบเพื่อนต่างเพศ “พ่อแม่ไม่เคยสอนเรื่องเพศ ค้นหาเองที่บ้าน ส่วนมากไม่ค่อยคุยกัน หากความรู้เอง” “พ่อแม่ส่วนมากสอนว่าผู้หญิงรักสยรักงาม รักเรียนมากกว่าผู้ชาย” และส่วนมากไม่กล้าบอกผู้ปกครองโดยเหตุผลที่ส่วนใหญ่คืออาย กลัวบิดามารดาลงโทษด้วยการด่าหรือตี กลัวพูดจาไม่สุภาพ และคิดว่าตนยังเด็กยังไม่ถึงวัยที่ควรพูดคุย บางคนให้ข้อมูลว่าทัศนคติของทั้งตัวเด็กเองและบิดามารดานั้นคือ เด็กอายุที่จะพูดเรื่องเพศบิดามารดาจะเข้าใจว่าตนเป็นคนลามก กลัวพูดจาไม่สุภาพ

นอกจากนี้ผู้ปกครองแม่วัยรุ่นให้ความคิดเห็นต่อวัยรุ่นเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องน่าอายไม่ควรพูด และอีกอย่างตนเองไม่ค่อยมีความรู้ หรือไม่มีเวลาต้องทำงานหาเงิน ไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น โรงเรียนหรือหน่วยงานด้านสุขภาพควรมีการให้ความรู้ ตลอดจนถึงเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์และ แม่วัยรุ่นเองก็ต้องการมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดตอบว่า ต้องการให้บิดามารดาและคุณครูสอนหรือมีการสื่อสารเรื่องเพศกับตน เมื่อโตแล้ว ส่วนผู้ปกครองเองได้ให้ข้อมูลประเด็นคุณครูสอนหรือ หมอ หน่วยงานสุขภาพมีการสื่อสารเรื่องเพศกับเด็กวัยรุ่นตั้งแต่เริ่มพัฒนาการทางด้านร่างกายที่เปลี่ยนแปลง จะได้เป็นการช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิด “ควรมีการให้ความรู้ เพราะจะได้รู้ทันเกี่ยวกับการป้องกันและการมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง” “ให้คุย เพราะให้ศึกษาไว้ก่อน ป้องกันไว้ก่อน มีภูมิคุ้มกัน ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นจะได้แก้ไขทันคุยเรื่องการป้องกันและท้องก่อนวัยอันควร เพราะบางคนอาจจะมีลูกก่อนวัยอันควร ต้องคุยไว้ก่อน” “เด็กไม่ควรปกปิดพ่อแม่ เพราะอาจจะป้องกัน

ไม่ทัน” “เป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับตัวเรา เราจะได้ดูแลตัวเอง ป้องกันตัวเองได้ ควรคุยเรื่องนี้กับพ่อแม่หญิงเพียงตั้งครครส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ความเห็นว่า ยังไม่ควรมีการพูดคุยเรื่องเพศกับบิดามารดา เนื่องจากยังมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ควรปกปิด เป็นเรื่องที่น่าอาย และการพูดคุย “เป็นเรื่องที่ต้องปกปิด ถ้ามีใครรู้ก็จะอาย กลัวพ่อแม่จะเสียใจ” นอกจากนี้มีข้อค้นพบเชิงคุณภาพพบว่าสาเหตุที่มีผลต่อการตั้งครครพบว่า เกิดจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจเริ่มมีความอยากรู้อยากลองการเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศ โดยวัยรุ่นมักจะชักชวนกันชมภาพยนตร์และจะแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นเมื่อวัยรุ่นอยู่ลำพังกับคูรักด้านสังคมวัยรุ่น และให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นพิเศษ คล้อยตามเพื่อนได้ง่าย ด้านข้อมูลวัยรุ่นได้รับข้อมูลเรื่องเพศจากหลายแหล่งข้อมูลซึ่งบางแหล่งอาจให้ข้อมูลที่ไม่ต้อง สาเหตุด้านครอบครัว เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวคือการที่บุตรวัยรุ่นเติบโตมาในครอบครัวที่ผู้เลี้ยงดูไม่ใช่พ่อแม่ที่แท้จริง พ่อแม่หย่าร้าง หรือแยกทางกัน ตา ยายจะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของเด็กการเรียนรู้เรื่องเพศวัยรุ่นเรียนรู้มาจากบุคคลรอบตัว ชีวิตและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น โดยส่วนใหญ่จะชมละครโทรทัศน์ที่มีฉากแสดงความรัก และจากสื่อลามกออนไลน์ทำให้วัยรุ่นมองว่าเป็นเรื่องปกติไม่ใช่เรื่องผิด

1.4 อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร แม้ว่าบิดามารดาจะยอมรับว่าการสอนเรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญ บุตรควรได้เรียนรู้แต่ก็มีอุปสรรคสำคัญที่ไม่มีสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร ได้แก่ทัศนคติของบิดามารดาเองเนื่องจากบิดามารดามักจะมองว่าบุตรของตนเองยังเด็ก ยังไม่ถึงเวลาที่จะต้องเรียนรู้เรื่องเพศ ความพร้อมของบุตร เพราะบุตรยังไม่พร้อมจะเรียนรู้เรื่องเหล่านี้ บิดามารดาไม่มีเวลาอุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบุตรกับบิดามารดา ส่วนใหญ่อายุที่จะพูดเรื่องเพศกับบิดามารดา กลัวบิดามารดาจะเข้าใจว่าเป็นคนลามก กลัวถูกดูต่ำหรือตีเนื่องจากบิดามารดามักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการสอน กลัวพูดจาไม่สุภาพคิดว่าบุตรยังเป็นเด็กยังไม่ควรพูดเรื่องนี้รวมถึงบุตรบางส่วนยังคิดว่ามีความรู้ดีกว่าบิดามารดาหรือ

สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองเนื่องจากเคยถามบิดามารดา แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบที่แท้จริง

1.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาการตั้งครครไม่พร้อมในวัยรุ่นผู้ปกครองหญิงตั้งครครวัยรุ่นเห็นว่าควรจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อเรื่องเพศ ต้องเรียนรู้ศึกษาวิธีการคุมกำเนิดและการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ครอบครัวพ่อแม่ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีให้กับวัยรุ่นโดยยึดหลักว่าเรื่องเพศควรพูดคุยอย่างเข้าใจและตรงไปตรงมาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดวัยรุ่นไปค้นคว้าข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลอื่นซึ่งอาจให้ข้อมูลที่ไม่ต้อง ควรสังเกตสิ่งแวดล้อมของบุตรเกี่ยวกับเพื่อนรวมถึงการชวนพูดคุยเรื่องราวในแต่ละวัน มีการใช้เวลาว่างร่วมกันและจัดสรรเวลาประกอบกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว

2. การพัฒนาแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครครวัยรุ่นกับครอบครัว โดยมีการดำเนินงานหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ มีการคืนข้อมูล และดำเนินการในระยะที่ 2 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 สถานที่ คือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่มเป้าหมาย หญิงตั้งครครวัยรุ่น จำนวน 30 คน และครอบครัวจำนวน 30 คน รวมเป็น 60 คน และภาคีเครือข่าย รพสต.แห่งและศูนย์สุขภาพชุมชน อสม. อบต. โรงเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมคืนข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาวัยรุ่น จากการรวบรวมในการอบรมแม่วัยรุ่นและครอบครัวในเวทีการอบรมปรับฐานภาคีคิดเครือข่าย คปสอ.อำเภอโพธิ์ชัย ผู้นำชุมชน อบต. สถานศึกษา และระดมสมองในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบส่งต่อบริการเมื่อเกิดปัญหาในชุมชนหรือในโรงเรียนผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวทางการสื่อสารเรื่องเพศของหญิงตั้งครครวัยรุ่นกับครอบครัวและได้จัดโครงการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และการรับรู้ของแม่วัยรุ่นกับการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างแม่วัยรุ่น และครอบครัวอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายของโครงการ มีการประชุมชี้แจงโครงการในที่ประชุม คปสอ.อำเภอโพธิ์ชัย จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และการรับรู้

ปรับฐานคิดแม่วัยรุ่นและครอบครัว เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว จุดเริ่มต้นของการพูดคุยเรื่องเพศกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีการเริ่มจากการสื่อสารทางบวก เพื่อสร้างความรู้สึก ความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความเข้าใจ จูงใจให้ร่วมมือ ยอมรับและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครอบครัวก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งหน้าที่สำคัญของพ่อแม่ /ผู้ปกครองในการช่วยให้เด็กมีภูมิคุ้มกันในเรื่องเพศ คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดผ่านการสนทนาแบบ“เปิดใจคุย” การพูดคุยเรื่องเพศวัยรุ่น หลักการพูดคุยเรื่องเพศวัยรุ่น การสื่อสารที่ดี จะเริ่มสื่อสารอย่างไรดี การสอนทักษะการปฏิเสธ การจัดการกับอารมณ์ โดยมีหัวใจสำคัญคือการมีส่วนร่วมของกลุ่มพ่อแม่ เน้นให้ผู้ปกครองลุกขึ้นมาเป็นภาคีสำคัญในการร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาสุขภาพทางเพศของเยาวชน

3. การประเมินผล

1.ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นของผู้ปกครอง ก่อนและหลังจากการ

จัดการอบรมพัฒนาทักษะ สองสัปดาห์ ได้ข้อมูลโดยที่ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลคะแนนผลต่างของความรู้ของผู้ปกครอง โดยพบว่า ตัวแปรข้อมูลคะแนนผลต่างมีการแจกแจงที่ไม่เป็นแบบปกติ ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนั้นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงต้องใช้สถิติที่ไม่อิงพารามิเตอร์ โดยใช้ Wilcoxon matched pairs signed ranks test มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัย โดยคะแนนความรู้ก่อนการอบรมเท่ากับ 8 คะแนน ($IQR = 10.25 - 6.00 = 4.25$) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 3-14 คะแนน และหลังการอบรมเท่ากับ 13 คะแนน ($IQR = 13.25 - 12.00 = 1.25$) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 6-15 คะแนน ตามลำดับผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนความรู้ของผู้ปกครองก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดง ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นของผู้ปกครองสถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD, Median IQR Min และ Max Statistics

		คะแนนรวมความรู้ ก่อน	คะแนนรวมความรู้ หลัง
N	Valid	30	30
	Missing	0	0
Mean		8.13	12.53
Median		8.00	13.00
Std. Deviation		2.921	1.795
Minimum		3	6
Maximum		14	15
Percentiles	25	6.00	12.00
	75	10.25	13.25

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนความรู้ก่อน และหลังการอบรมของผู้ปกครอง โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched pairs signed ranks test

คะแนนความรู้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่ามัธยฐาน	Z	p-value
ก่อนการอบรม	30	8.13	2.92	8.00	-4.80	<0.001
หลังการอบรม	30	12.53	1.79	13.00		

2.ทัศนคติของเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นใช้สถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max Statisticsและจากการทดสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลคะแนนผลต่างของทัศนคติของผู้ปกครอง โดยพบว่า ตัวแปรข้อมูลคะแนนผลต่างมีการแจกแจงที่ไม่เป็นแบบปกติ ($p\text{-value}<0.05$) ดังนั้นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงต้องใช้สถิติที่ไม่อิงพารามิเตอร์ โดยใช้ Wilcoxon matched pairs signed ranks test มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัยคือจาก

ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน มีค่ามัธยฐานของคะแนนทัศนคติก่อนการอบรมเท่ากับ 33 คะแนน (IQR = 36-26.75= 9.25) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 16-39 คะแนน และหลังการอบรมเท่ากับ 34 คะแนน (IQR = 37.25-29.50= 7.75) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 18-40 คะแนน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนทัศนคติของผู้ปกครองก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ดังแสดงในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 แสดงค่าคะแนนทัศนคติเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองวิเคราะห์โดยสถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max Statistics

		คะแนนรวมทัศนคติก่อน	คะแนนรวมทัศนคติหลัง
N	Valid	30	30
	Missing	0	0
Mean		30.83	33.03
Median		33.00	34.00
Std. Deviation		5.943	5.666
Minimum		16	18
Maximum		39	40
Percentiles	25	26.75	29.50
	75	36.00	37.25

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนทัศนคติก่อน และหลังการอบรม โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched pairs signed ranks test

คะแนนทัศนคติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่ามัธยฐาน	Z	p-value
ก่อนการอบรม	30	30.83	5.94	33.00	-4.67	<0.001
หลังการอบรม	30	33.03	5.67	34.00		

3.ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศกับครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ข้อมูลความรู้

วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max และใช้สถิติทดสอบ

ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลคะแนนผลต่างของความรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยพบว่า ตัวแปรข้อมูลคะแนนผลต่างมีการแจกแจงที่ไม่เป็นแบบปกติ ($p\text{-value} < 0.05$) การทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงต้องใช้สถิติที่ไม่อิงพารามิเตอร์ โดยใช้ Wilcoxon matched pairs signed ranks test พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจำนวน 30 คน มีค่ามัธยฐานของคะแนนความรู้ก่อนการอบรมเท่ากับ 6 คะแนน ($IQR = 7.0-5.0 = 2.0$)

โดยมีคะแนนตั้งแต่ 4-9 คะแนน และหลังการอบรมเท่ากับ 9 คะแนน ($IQR = 9.25-8.0 = 1.25$) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 6-10 คะแนน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนความรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ดังแสดงในตารางที่ 5 และ 6

ตารางที่ 5 ค่าคะแนนความรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม

		คะแนนความรู้ก่อน	คะแนนความรู้หลัง
N	Valid	30	30
	Missing	0	0
Mean		6.03	8.87
Median		6.00	9.00
Std. Deviation		1.189	.900
Minimum		4	6
Maximum		9	10
Percentiles	25	5.00	8.00
	75	7.00	9.25

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของผลต่างของคะแนนความรู้ก่อน และหลังการอบรมของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched pairs signed ranks test

คะแนนความรู้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่ามัธยฐาน	Z	p-value
ก่อนการอบรม	30	6.13	1.19	6.00	-4.69	<0.001
หลังการอบรม	30	8.87	0.90	9.00		

4.ทัศนคติของวัยรุ่นต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับครอบครัว ทัศนคติของวัยรุ่นต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับครอบครัวสถิติพรรณนาอธิบายค่าเฉลี่ย SD. Median IQR Min และ Max และจากการทดสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลคะแนนผลต่างของความรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยพบว่า ตัวแปรข้อมูลคะแนนผลต่างมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ ($p\text{-value} \geq 0.05$) ดังนั้นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงต้องใช้สถิติที่อิงพารามิเตอร์ โดยใช้ Paired t- test Statistics มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัยคือผลการศึกษาทัศนคติในหญิงตั้งครรภ์

วัยรุ่น จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติก่อนการอบรมเท่ากับ 36.57 คะแนน ($SD = 5.23$) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 29-48 คะแนน และหลังการอบรมเท่ากับ 43.23 คะแนน ($SD = 2.54$) โดยมีคะแนนตั้งแต่ 39-47 คะแนน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนทัศนคติของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ($p\text{-value} < 0.001$) ดังแสดงในตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7 คะแนนทัศนคติเรื่องการสื่อสารทางเพศกับครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม

		คะแนนทัศนคติ ก่อน	คะแนนทัศนคติหลัง
N	Valid	30	30
	Missing	0	0
Mean		36.57	43.23
Median		37.00	43.00
Std. Deviation		5.230	2.254
Minimum		29	39
Maximum		48	47
Percentiles	25	33.00	42.00
	75	39.25	45.00

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนทัศนคติของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติ Paired t-test

คะแนนทัศนคติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง ($\bar{d}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.d. _d)	95%ช่วงเชื่อมั่นค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง	p-value
ก่อนอบรม	30	36.57	5.23	6.67	4.14	5.12 ถึง 8.21	< 0.001
หลังอบรม	30	43.23	2.54				

การอภิปรายผล

สถานการณ์ข้อมูลของผู้ปกครองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นพบว่ามีความเฉลี่ย 49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 53.3 รายได้เฉลี่ยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำสอดคล้องกับการศึกษา (กมลทิพย์ ทิพย์สังวาลและคณะ, 2556) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น พบว่าอายุเฉลี่ยของผู้ปกครองของเท่ากับ 42 ปี มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,000 บาทต่อเดือนอาชีพหลักเป็นเกษตรกรมากที่สุด ศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน และระดับความรู้ค่อนข้างน้อยอีกทั้งต้องทำงานส่วนหนึ่งทำให้ไม่มีเวลาดูแลและสื่อสารกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น อาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ซึ่งสอดคล้องกับผลข้อมูลเชิงคุณภาพของการศึกษานำไปสู่การสร้างแนวทางพัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างหญิงวัยรุ่นและครอบครัว และยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ ส่วนการพัฒนาทักษะที่ใช้กระบวนการที่สำคัญได้แก่ การสร้างการรับรู้ใหม่ในบทบาทและความสำคัญของพ่อแม่ต่อการแก้ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น สร้างการรับรู้มิติในเรื่องเพศเชิงบวก การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารกับบุตรเป็นวัยรุ่นให้ทราบสถานการณ์ปัญหาเรื่องเพศและผลกระทบที่เกิดขึ้น การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์การสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศให้กับลูกวัยรุ่นเป็นบทบาทพ่อแม่ที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่องแนวทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรใน

จังหวัดอุดรธานี (ผาสุก แก้วจินดา และคณะ, 2562) ส่วนหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีอายุเฉลี่ยที่ 18 ปี ส่วนใหญ่อยู่กินด้วยกันกับสามี โดยไม่จดทะเบียนสมรส อายุของสามีหรือเพื่อนชายพบว่าส่วนใหญ่ มีอายุใกล้เคียงกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น คืออายุช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้างทั่วไป ไม่ได้ตั้งใจในการตั้งครรภ์และไม่มีความรู้ได้คุมกำเนิด ส่วนการสื่อสารในครอบครัวแทบไม่คุยเรื่องนี้เลย ผู้ปกครองแม่วัยรุ่นให้ความคิดเห็นต่อวัยเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องน่าอายไม่ควรพูด งานวิจัยพบว่าแม้ว่าบิดามารดาจะยอมรับว่าการสอนเรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญ บุตรควรได้เรียนรู้แต่ก็มีอุปสรรคสำคัญที่ไม่มีสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร ได้แก่ทัศนคติของบิดามารดาเองเนื่องจากบิดามารดา มีงานวิจัยที่พบว่าการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีให้กับวัยรุ่นโดยยึดหลักว่าเรื่องเพศควรพูดคุยอย่างเข้าใจและตรงไปตรงมาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุตรวัยรุ่นไปค้นคว้าข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลอื่นซึ่งอาจให้ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม การสื่อสารที่ดีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันระหว่างบุตรและครอบครัวจะสามารถลดความเสี่ยงและป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นและ รูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นประกอบด้วย การให้ความรู้ การสร้างความตระหนัก การพัฒนาทักษะที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารเชิงบวก และเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงและสถานที่เสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันความเสี่ยงที่เกิดทั้งจากปัจจัยคุกคามภายในและปัจจัยคุกคามภายนอก (ธัญชนก ชุมทอง กิรณา สมวาทสรณ์, 2562) กิจกรรมอบรมให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และการรับรู้ ปรับฐานคิดแม่วัยรุ่นและครอบครัว เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวจะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้เด็กมีภูมิคุ้มกันในเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดผ่าน

การสนทนาแบบ“เปิดใจคุย” การพูดคุยเรื่องเพศวัยรุ่น หลักการพูดคุยเรื่องเพศวัยรุ่น การสื่อสารที่ดีจะเริ่มสื่อสารอย่างไรดี การสอนทักษะการปฏิเสธ การจัดการกับอารมณ์ (สำนักกรมอนามัย, 2559) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะสามารถ ลดผลกระทบอันเกิดจากการใช้ชีวิตทางเพศไม่ว่าจะเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เอชไอวี และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยการใช้แนวทางการสื่อสารตามแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างทักษะ (Simpson, D., 1972) ซึ่งทักษะการปฏิบัติสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกทักษะจนเกิดความถูกต้องคล่องแคล่ว และคงทน ช่วยให้เตรียมความพร้อมในการลงมืออย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างทักษะป้องกัน การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น จึงเปรียบเสมือนเกราะป้องกัน การสื่อสารเชิงบวก (positive communication) ของวัยรุ่นกับครอบครัว จะทำให้เกิดความเข้าใจกันและช่วยลดความขัดแย้งที่พาไปสู่ปัญหา การสื่อสารที่ดีจะนำมาซึ่งสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวและความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะและการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.ด้านนโยบายควรให้ความสำคัญให้ผู้ปกครองตระหนักและสร้างความเข้าใจเรื่องสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์สำหรับพ่อแม่ ที่ผ่านมานโยบายจะมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น
- 2.ควรมีการการพัฒนาทักษะการสื่อสารพ่อแม่ หรือผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาทักษะที่ไ้กระบวนการที่สำคัญได้แก่ การสร้างการรับรู้ใหม่ในบทบาทและความสำคัญของพ่อแม่ต่อการแก้ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น สร้างการรับรู้มิติในเรื่องเพศเชิงบวกและการเริ่มพลังเชิงบวกให้กับบุตรวัยรุ่น
- 3.จากงานวิจัยพบว่ามี มีหญิงตั้งครรภ์บางส่วนต้องหยุดเรียน และไม่มีรายได้ ยังอาศัยอยู่กับผู้ปกครองดังนั้นควรมีการร่วมมือกันและรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา ครอบครัว และบุคลากรด้านสุขภาพในการสร้างการรับรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย.คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว.พิมพ์ที่ กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด; 2559.

คณะกรรมการสารสนเทศ.ข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียนของผู้รับบริการ โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย ;2562

ราตรี อร่ามศิลป์ และวรรณศิริ ประจันโน .การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัว.วารสารวิชาการสุขภาพ ภาคเหนือ ปีที่ 3 ฉบับที่3 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม -ธันวาคม 2559.

จรรยา จันทร์ผ่อง. บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก.วารสาร NURS SCI J THAIL Vol. 37 No. 1 January - March 2019 .หน้า4-16.

กมลทิพย์ ทิพย์สังวาลและคณะ. ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น (The Public Health Journal of Burapha University : Vol.8 No.2 July - December 2013 หน้า 70-80

ผาสุก แก้วจินดา และคณะ, แนวทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ. วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน Mekong-Salween Civilization Studies Journal หน้า 100-122

ธัญชนก ขุมทอง กิรณา สมวาทสรณ์ 2562.การพัฒนาแบบการสื่อสารความเสี่ยงเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2562 หน้า 13-26

กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำนักกรมอนามัย. คู่มือการจัดอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัว กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ ชุมชนเกษตรกรแห่งประเทศไทย; 2559

Simpson, D. Teaching Physical Educations: A System Approach. Boston: Houghton Muffin Co.; 1972.